

FIȘA DISCIPLINEI
AN UNIVERSITAR 2023-2024

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Fundamentele biblice vechi testamentare ale discursului etic	2.2. Cod disciplină	OMR0007
2.3 Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă		
2.4 Titularul activităților de seminar	Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă		
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	1
2.7 Tipul de evaluare	(E/C/VP)	C	2.8 Regimul disciplinei
			DC Opt.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					68
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					35
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități...					0
3.7 Total ore studiu individual					133
3.8 Total ore din planul de învățământ					42
3.9 Total ore pe semestru					175
3.10 Numărul de credite					7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Nu este cazul
4.2 de competențe	- Informații fundamentale despre conținutul Vechiului Testament și despre viziunea ortodoxă asupra scopului interpretării Sfintei Scripturi. - Cunoașterea și capacitatea de a aplicare a principiilor de interpretare patristice, iudaice, moderne pe textul Sfintei Scripturi. - Cunoașterea temelor de teologie biblică a Vechiului Testament.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	- Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate) - În cazul referatelor, plagiatul și fraudă conduc la anularea lucrărilor în cauză și implicit la necesitatea refacerii lor în vederea promovării
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	• Să demonstreze o bună cunoaștere a principiilor hermeneutice patristice, iudaice și moderne. • Să dispună de competențe exegetice fundamentate pe tradiția interpretării patristice a Sfintei Scripturi • Să demonstreze competențe reale de actualizare a mesajului biblic în vederea transmiterii lui înspre contemporani. • Să dispună de aptitudini dialogic irenice. • Să demonstreze capacitatea practică de sistematizare și sinteză.
Competențe transversale	• Să demonstreze capacitatea de conexare a cunoștințelor dobândite în cadrul cursului cu ansamblul disciplinelor studiate, precum și cu activitatea profesională pe care urmează să o desfășoare. • Să demonstreze capacitatea de conexare a afirmațiilor de teologie biblică pentru realizarea dialogului interreligios.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Introducerea studentului în sfera discursului de teologia vieții, fundamentat pe textul Vechiului Testament. • Identificarea și înțelegerea relației dintre <i>bios</i> ca structură individuală a creației și Cel care conferă suportul real al vieții.
7.2 Obiectivele specifice	• Evidențierea semnificațiilor conceptului de bios abordat în limitele existenței materiale și în consistența sa spirituală.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Cursul 1-2 <i>Dumnezeu cel Viu</i> (JACOB, p. 28-32)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
Cursul 3-4 <i>Haiim – ființă vie; Despre unitatea creației, unitatea și unicitatea persoanei umane</i> (Sf. VASILE, p. 178-180; Sf. IOAN, p. 98-123; 143-146; Sf. GRIGORIE, p. 20-53; ZIZIULAS, p. 6; VLACHOS, p. 59-110; STĂNILOAE, <i>Teologia</i> , p. 257-279; CLÉMENT, <i>Trupul</i> , p. 7-17)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	8 ore fizice
Cursul 5-6 <i>Viața – dar sacru; despre dar și dăruire</i> (BRECK, p. 5-10; IRINEU, p. 7; CLÉMENT, <i>Viața</i> , p. 112-121)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	6 ore fizice
Cursul 7-8 <i>Etica religioasă și etica seculară</i> (ENGELHARDT, p. 135-194; SKOUTERIS, p. 13-22; SCRIPCARU, p. 14-17 MANTZARIDIS, p. 4-5)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
Cursul 9-10 <i>Cunoașterea, morala și religia, structuri imanente sau deschideri spre transcendent</i> (ENGELHARDT, p. 195-228)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
Cursul 11 <i>Bioetica și transcendența</i> (ENGELHARDT, p. 235-265)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
Cursul 12-13 <i>Sf. Scriptură și provocările contemporane din domeniul: reproducere, clonare, avort, naștere, suferință, stările limită</i>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice

(ENGELHARDT, p. 334-370; LARCHET, p. 47-154)		
Cursul 14 <i>Bioetica într-o lume post creștină</i> (ENGELHARDT, p. 497-502)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Seminar 1-2 <i>Dumnezeu cel Viu</i> (JACOB, p. 28-32)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 3-4 <i>Haiim – ființă vie; Despre unitatea creației, unitatea și unicitatea persoanei umane</i> (Sf. VASILE, p. 178-180; Sf. IOAN, p. 98-123; 143-146; Sf. GRIGORIE, p. 20-53; ZIZIULAS, p. 6; VLACHOS, p. 59-110; STĂNILOAE, <i>Teologia</i> , p. 257-279; CLÉMENT, <i>Trupul</i> , p. 7-17)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 5-6 <i>Viața – dar sacru; despre dar și dăruire</i> (BRECK, p. 5-10; IRINEU, p. 7; CLÉMENT, <i>Viața</i> , p. 112-121)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 7-8 <i>Etica religioasă și etica seculară</i> (ENGELHARDT, p. 135-194; SKOUTERIS, p. 13-22; SCRIPCARU, p. 14-17 MANTZARIDIS, p. 4-5)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 9-10 <i>Cunoașterea, morala și religia, structuri imanente sau deschideri spre transcendent</i> (ENGELHARDT, p. 195-228)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 11 <i>Bioetica și transcendența</i> (ENGELHARDT, p. 235-265)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminar 12-13 <i>Sf. Scriptură și provocările contemporane din domeniul: reproducere, clonare, avort, naștere, suferință, stările limită</i> (ENGELHARDT, p. 334-370; LARCHET, p. 47-154)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminar 14 <i>Bioetica într-o lume post creștină</i> (ENGELHARDT, p. 497-502)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice

9. Bibliografie

Bibliografie obligatorie

- BRECK, John, *Darul sacru al vieții*, trad. PS Irineu Pop Bistrițeanul, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2001.
- CLÉMENT, Oliver, *Trupul morții și al slavei. Scurtă introducere la o teopoetică a trupului*, trad. Eugenia Vlad, Ed. Christiana, București, 1996.
- IDEM, *Viața din inima morții*, trad. Claudiu Soare, Ed. Pandora, București, 2001
- ENGELHARDT Herman, *Fundamentele Bioeticii creștine. Perspectiva ortodoxă*, trad. rom. Mihail Neamțu, Cezar Longhin, Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2005.
- GRIGORIE de Nyssa, Sf., *Despre facerea omului*, trad. Teodor Bodogae, în col. „PSB”, vol. 30, EIBMBOR, București, 1998.
- IOAN Gură de Aur, Sf., *Omiliile la Facere I*, trad. Dumitru Fecioru, în col. „PSB”, vol. 21, EIBMBOR, București, 1987.

- IRINEU Pop Bistrițeanul, „Viața, un dar sacru sau o povară psiho-somatică?”, *Renașterea* 12 (2001), nr. 2.
- JACOB, Edmond, *Théologie de l-Ancient Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955.
- LARCHET, Jean-Claude, *Etica procreației în învățătura Sfinților Părinți*, Ed. Sofia, București, 2003.
- MANTZARIDIS, Gheorghios, „Bioetica secularizată sau etica globalizării”, *Renașterea* 3 (2002).
- SCRIPCARU, Gheorghe, „Bioetică și Religie”, *Revista Teologică*, 1 (1998).
- SKOUTERIS, Constantine, „Bioetica și modul de viață al Ortodoxiei”, *Altarul Banatului* 1-3 (2007).
- STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol 1, EIBMBOR, București, 1996.
- VASILE cel Mare, Sf., *Scrieri I. Omilii la Hexaemeron*, trad. Dumitru Fecioru, în col. „PSB”, vol. 17, EIBMBOR, București, 1986.
- VLACHOS, Hierotheos, *Persoana în Tradiția ortodoxă*, trad. Paul Bălan, Ed. Buna Vestire, Bacău, 2002.
- ZIZIOULAS, Ioannis, „Persoana umană și intervențiile genetice I, II”, *Renașterea* 13 (2002), nr. 9, 10.

Bibliografie opțională:

- BEAUFILS, Dominique et al, *Bioetica și taina persoanei. Perspective ortodoxe*, trad. Nicoleta Petuhov, Ed. Bizantină, București, 2006.
- BRECK, John și Lyn, *Trepte pe calea vieții. O viziune ortodoxă asupra bioeticii*, Ed. Sophia, București, 2007.
- BUTA, Mircea Gelu (coord.), *Medicii și Biserica 3: Pentru o bioetică creștină. Aspecte speciale determinate de relația dintre teologie și medicină*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005.
- IDEM, *Medicii și Biserica 4: Familia, nașterea, tehnologii medicale de reproducere asistată*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006.
- *Clonarea umană între mit și realitate. O evaluare ortodoxă*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
- DUMEA, Caudiu, *Omul între „a fi” și „a nu fi”. Probleme fundamentale de bioetică*, Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 1998.
- GAVRILOVICI, Cristina, *Introducere în Bioetică*, Ed. Junimea, Iași, 2007.
- IRINEU Pop Bistrițeanul, *Curs de Bioetică*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2005.
- LARCHET, Jean-Claude, *Creștinul în fața bolii, suferinței și morții*, Ed. Sofia, București, 2004.
- MIROIU, Adrian (ed.), *Etica aplicată*, Ed. Alternative, București, 1995.
- MOLDOVAN, Ilie, *Darul sfânt al vieții și combaterea păcatelor împotriva acestuia. Aspecte ale nașterii de prunci, în lumina moralei creștine*, EIBMBOR, București, 1997.
- OPRESCU, Dan, *Filosofia avortului*, Ed. Trei, București, 1997.
- Protopopescu, Denisa Marina ș.a., *Infertilitatea. Fertilizarea in vitro și reproducerea asistată*, Ed. Meteora Press, București, 2001.
- SCRIPCARU, Gheorghe et al., *Bioetica, științele vieții și drepturile omului*, Ed. Polirom, Iași, 1998.
- STAN, George, *Teologie și bioetică*, Ed. Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2001.
- STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, vol. 1, Ed. Cristal, București, 1995.
- ZION, Wiliam Basil, *Eros și transfigurare. Sexualitate și căsătorie. O perspectivă ortodoxă răsăriteană*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2001.

Studii

- ANDRONIKOF, Marc, „Un punct de vedere ortodox asupra transplantului de organe”, *Revista Teologică* 1 (1998).
- BRECK, John, „Dilemele bioetice și Ortodoxia”, în *Revista Teologică*, 1 (1998).
- BUTA, Mircea Gelu, „Întâlnire cu muribunzii”, *Tabor* 6 (2007).
- CHIRILĂ, Pavel et al., „Moarte biologică. Moarte cerebrală. Moarte spirituală. Moarte socială”, *Tabor* 5 (2007).
- COSMA, Sorin, „Eutanasia, în viziunea moralei creștine”, *Altarul Banatului* 10-12 (2004).
- IDEM, „Procrearea medical asistată, în viziunea moralei creștine”, *Mitropolia Olteniei* 1-4 (2005).
- GAVRILOVICI, Cristina, „Sfârșitul vieții la începutul vieții – o perspectivă spiritală”, *Tabor* 5 (2007).
- GHERMAN-CĂPRIOARĂ, Mirela, „Asistența bolnavului renal în stadiul terminal”, *Tabor* 6 (2007).
- ILOAIE, Ștefan, „Taina morții ca taină a vieții. Atitudinea creștinului față de moarte”, *Tabor* 6 (2007).
- MOLDOVAN, Sebastian, „O problemă de Bioetică în embriologia contemporană”, *Revista Teologică* 1 (1998).
- MORAR, Silviu, „Dimensiuni etice ale stărilor terminale”, *Tabor* 5 (2007).
- PUȘCAȘ, Florin, „Procreația clinic asistată, în teologia diasporei ortodoxe”, *Revista Teologică* 1 (1998).
- RĂDUCĂ, Vasile, „Despre transplantul de organe, din punct de vedere ortodox”, *Ortodoxia* 3-4 (2004).
- IDEM, „Planificarea familială, controlul nașterilor și contracepția”, *Ortodoxia* 1-2 (2006).

- SKOUTERIS, Constantine V., „Bioetica și modul de viață al Ortodoxiei”, *Altarul Banatului* 1-3 (2007).
- SCRIPCARU, Gh., „Bioetică și Religie”, *Revista Teologică* 1 (1998).
- STAN, George, „Un punct de vedere ortodox despre procrearea medical asistată”, *Ortodoxia* 3-4 (2001).
- IDEM, „Un punct de vedere ortodox despre ingineria genetică și clonare”, *Ortodoxia* 1-2 (2002).
- TOFANĂ, Stelian, „Sensul morții în raport cu viața, din perspectiva Apostolului Pavel. O diagnoză spirituală a ‘mării treceri’”, *Tabor* 5 (2007).

Articole

- BARTOLOMEU, Arhiepiscopul, „Biserica și transplantul de organe”, *Renașterea* 11 (1998).
- IDEM, „Constituirea comisiilor locale de Bioetică”, *Renașterea* 7-8 (2001).
- BRECK, John, „Când începe viața umană?”, *Renașterea* 12 (2003).
- IDEM, „Dilemele morale ale medicinei actuale”, *Renașterea* 5 (2001).
- IDEM, „Manipularea persoanei umane”, *Renașterea* 5 (2002).
- BUTA, Mircea Gelu, „Bioetica sau morala științei”, *Renașterea* 11 (2001).
- IDEM, „Nursingul biblic sau problema vindecării în teologia ortodoxă”, *Renașterea* 6 (2001).
- IDEM, „Sensul creștin al actului medical”, *Renașterea* 11 (2002).
- ILOAIE, Ștefan, „Clonarea umană între mit și realitate”, *Renașterea* 9 (2003).
- IDEM, „Noi lucrări de bioetică”, *Renașterea* 2 (2003).
- IRINEU Pop Bistrițeanul, „Eutanasia sau uciderea din milă”, *Renașterea* 5 (2001).
- MANTZARIDIS, Gheorghios, „Bioetica secularizată sau etica globalizării”, *Renașterea* 3 (2002).
- MOLDOVAN, Ilie, „Clonarea umană? Atitudinea Bisericii Ortodoxe”, *Renașterea* 5 (1997).
- PREDĂ, Radu, „Editorial: Reinventarea umanității”, *Renașterea* 5 (2001).
- IDEM, „Editorial: Rezervația umană”, *Renașterea* 3 (2002).
- IDEM, „Involuția (gen)etică”, *Renașterea* 5 (1997).

Reviste de specialitate

- *Revista Română de Bioetică* apare, începând cu anul 2003, sub egida Comisiei de Bioetică a Colegiului Medicilor din România; editor: Colegiul Medicilor Iași.
- *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*. Revista Centrului de Bioetică al UBB Cluj, apare începând cu anul 2007.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări.

11. Evaluare

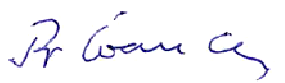
Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	• Competențe exegetice și de sinteză teologică a textului Vechiului Testament	Referat final	50%
	• Flexibilitate în aplicarea principiilor de interpretare și coerență în abordarea exegetic-teologică a unui text vechitestamentar.	Examinare finală orală	25%

	• Competențe de sistematizare tematică în domeniul etic (bioetic), pe baza Vechiului Testament.		
11.5 Seminar/laborator	• Înțelegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar. • Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu temele teologice discutate. • Flexibilitate în abordarea subiectelor propuse, coerență în abordarea exegetic-teologică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.	Lucrări de seminar	25%
11.6 Standard minim de performanță			
Competențe exegetice și de sinteză minimale în cel puțin una din zonele tematice propuse în cadrul orelor de curs și seminar.			
Competențe organizaționale pentru dialogul interreligios și interconfesional.			

Data completării

20.04.2023

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în catedră

25.04.2023

Semnătura director de departament

Pr. prof. dr. Ștefan Iloaie

